

I ELS ADULTS?

A Catalunya tenim diferents problemes educatius. Des del nostre punt de vista, un dels més significatius és el que es refereix a l'educació dels adults, dins la perspectiva de l'educació al llarg de la vida. El Consell Superior d'Avaluació del Departament d'Educació de la Generalitat, ha publicat l'anomenat "Diagnòstic sobre la formació de persones adultes a Catalunya". Un estudi elaborat per coneguts i prestigiosos experts en el tema i que ens hauria de preocupar notablement (http://www.gencat.net/educacio/csda/publis/pub_rec.htm).

En aquest estudi (que recull dades del Institut d'Estadística de Catalunya del Cens del 2001 i de l'Enquesta de Població Activa del 2005), es constata la presència de poc més de 120.000 persones que segueixen sense saber llegir o escriure, i de gairebé dos milions de catalans que no han acabat els estudis obligatoris. Segons aquestes mateixes dades, almenys dos de cada tres catalans es troben en la següent situació: no saben llegir o escriure, no han acabat els seus estudis primaris (fins a 6 d'EGB), han completat els seus estudis primaris però no han continuat estudiant o no han acabat els estudis secundaris inferiors, o si bé els han acabat (8 EGB, 4 ESO), no han completat els estudis secundaris en la seva totalitat. Evidentment, aquestes xifres canvien molt si les relacionem amb les franges d'edat, ja que els nivells formatius més baixos, més propers al que qualificaríem de fractura social i acadèmica, els trobem sobretot a partir de 45 anys, i creixen amb l'edat, fins al punt que a partir de 65 anys, el percentatge dels que no saben llegir o escriure és de gairebé el 7% i els que afirmen no haver acabat els seus estudis obligatoris frega el 70%. Però també és cert que en la franja 15-24 anys els joves que afirmen no haver acabat els seus estudis obligatoris arriba a la significativa xifra del 20%. Tot això, com podem suposar, s'agreuja si introduïm la variable de gènere. Així a partir dels 45 anys, la xifra de dones que no saben llegir i escriure o que no van acabar els seus estudis està sempre molt per damunt i fins i tot duplica en algunes franges d'edat la dels homes. Si comparem aquestes xifres amb les de l'OCDE, no sortim millor situats. La majoria de la població catalana no té una titulació superior a l'obligatòria, mentre que en el conjunt de països de l'OCDE la majoria tenen estudis post-obligatoris. Si s'inclouen en aquesta panoràmica les dades de formació d'adults, només Portugal i Grècia estan per sota d'Espanya en el percentatge de persones que han participat en programes d'aquest tipus durant el 2004. Mentre a Espanya aquesta xifra ha estat del 5%, el terme mitjà de la UE (tant si incloem 15 com 25 països en ella) ho duplica, i en aquests països que ens agrada tant esmentar quan parlem de l'Informe PISA, no baixa del 25% (Finlàndia, Dinamarca, Suècia). En fi, tot un panorama. I tot un repte. És imprescindible que incorporem en el nostre horitzó educatiu la perspectiva i la importància estratègica de la formació d'adults. Com comenta encertadament l'historiador Gabriel Tortella en la seva anàlisi del desenvolupament de l'Espanya contemporània, la correlació entre alfabetització i desenvolupament, entre educació i qualitat de vida és indiscutible. Sabem perfectament que la taxa d'alfabetització i el desplaçament dels nivells educatius és

un predictor extraordinàriament precís de la renda per habitant. Recordem simplement que en l'any 1900, la xifra d'analfabetisme a Espanya rondava el 60%, mentre que a Gran Bretanya, a Finlàndia i a la resta dels països nòrdics no arribava al 3%. I afegeix que està també demostrat que "quant menor sigui la taxa d'alfabetització masculina i femenina, major és l'impacte positiu de l'alfabetització sobre el desenvolupament". Els Informes PISA ens ho recorden sempre: en els països de l'OCDE els estudiants que tenen pares i mares que no han acabat els estudis secundaris superiors, obtenen puntuacions molt més baixes que els alumnes que tenen pares i mares que si que els han acabat. Aquesta constatació de l'impacte de la formació dels adults en l'educació dels joves no és per tant cap novetat. No ha d'estranyar-nos que tinguem alarmants nivells de fracàs escolar a Catalunya si a més de tot el que passa en el sistema educatiu reglat, tenim una població adulta moltes vegades incapaç de seguir, ajudar i col·laborar amb l'esforç educatiu, més enllà de "l'estudia o et castigo". Hem de ser conscients que perquè la millora de qualitat del sistema educatiu pugui afermar-se i desplegar-se, hauríem de prestar moltíssima més atenció a l'educació al llarg de la vida, a l'educació d'adults en les seves molt diferents formes. Entenent a més que l'educació d'adults pot i ha d'aprofitar el coneixement implícit i l'experiència acumulada d'aquestes persones, no només per "ensenyar-los", sinó també per aprendre'n i transformar i millorar l'entorn personal i col·lectiu en el qual viuen. Tot un repte pel nou govern de la Generalitat.

Isaac González-Joan Subirats
IGOP-UAB